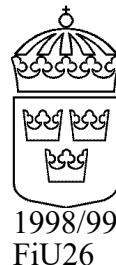

Finansutskottets betänkande

1998/99:FiU26

Utvärdering av Riksgäldskontorets upplåning och
skuldförvaltning budgetåren 1993/94–1998
(skr. 1998/99:104)

Sammanfattning

I detta betänkande behandlar finansutskottet regeringens skrivelse 1998/99:104 om utvärdering av Riksgäldskontorets upplåning och skuldförvaltning budgetåren 1993/94–1998.

Finansutskottet gör i allt väsentligt samma bedömningar som regeringen i utvärderingen av Riksgäldskontorets upplåning och skuldförvaltning. Utskottet konstaterar att det inte är alldeles enkelt att dra entydiga slutsatser främst med hänsyn till de problem som föreligger vid bedömningen av resultatet för upplåningen på den inhemska nominella marknaden. Enligt utskottet kommer den nya modell för statsskuldförvaltningen som infördes den 1 januari 1999 att successivt skapa bättre förutsättningar för en utvärdering av Riksgäldskontorets upplåning och statsskuldförvaltningens resultat. Till detta bidrar såväl den ändrade målformuleringen som det helhetsperspektiv som präglar den nya modellen.

En motion om upplåningen på hushållsmarknaden avstyrks av utskottet.

Till betänkandet har fogats en reservation av företrädarna för Moderata samlingspartiet, Kristdemokraterna, Centerpartiet och Folkpartiet liberalerna.

Regeringens skrivelse

I skrivelse 1998/99:104 lämnar regeringen (Finansdepartementet) en utvärdering av Riksgäldskontorets upplåning och skuldförvaltning budgetåren 1993/94–1998.

Motionen

1998/99:Fi44 av Lars Tobisson m.fl. (m) vari yrkas att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om inriktningen av Riksgäldskontorets framtida arbete med upplåning på den inhemska hushållssparandemarknaden.

Ny beslutsmodell

Riksdagen beslutade våren 1998 (prop. 1997/98:154, bet. 1997/98:FiU29, rskr. 1997/98:253, SFS 1998:659) om en ny ansvarsfördelning och beslutsordning för statens upplåning och förvaltningen av statsskulden.

Med den nya modellen har en tydligare ansvarsfördelning skapats. Riksdagen har i lagen (1988:1387) om statens upplåning och skuldförvaltning fastställt statsskuldspolitikens övergripande mål. Regeringen har i uppgift att, med hänsyn till det mål som riksdagen slagit fast, ange riktlinjer avseende hela statsskuldportföljen, dvs. inte enbart för valutaupplåningen som tidigare var fallet. Riksgäldskontorets styrelse ansvarar därefter för att de övergripande målen och riktlinjerna omsätts i operativa riktlinjer och delmål. Riksgäldsdirektören ansvarar sedan för den löpande verksamheten, dvs. upplåningen och skuldförvaltningen.

Genom den nya ansvarsfördelningen är det möjligt för regeringen att anlägga ett helhetsperspektiv vid beslut som rör statsskuldportföljen och att ange total risknivå i statsskuldportföljen. Vidare finns nu möjlighet att fördela den totala portföljen mellan olika skuldslag på grundval av den förväntade kostnaden i relation till en ändrad risknivå.

För att de penningpolitiska aspekterna av statsskuldförvaltningen skall beaktas bereds dessutom Riksbanken möjlighet att ge synpunkter inför regeringens beslut. Detta sker genom att Riksbanken ges tillfälle att yttra sig över Riksgäldskontorets förslag.

Riksdagen har i olika sammanhang pekat på vikten av att resultatet följs upp och utvärderas och att resultatredovisningen till riksdagen utvecklas. Genom den nya modellen lyfts utvärderingen av statsskuldförvaltningen fram. Från och med innevarande år skall regeringen göra en utvärdering i form av en skrivelse till riksdagen, vilken skall lämnas senast den 25 april.

Ändrad målformulering

I det mål för statsskuldförvaltningen som gällde t.o.m. 1998 angavs ingen restriktion kring önskvärd risknivå. Staten har emellertid ett intresse av att undvika att man, på grund av ett alltför stort risktagande i statsskuldförvaltningen, drabbas av kraftiga ökningar i kostnaderna för statens upplåning. Det finns till exempel olika ränte- och valutarisker som är förknippade med upplåningen. Till detta kommer att en alltför stark koncentration till ett instrument, marknadssegment eller löptidssegment innebär ökade specifika risker. Det ansågs därför lämpligt att till statsskuldspolitikens mål foga en restriktion som anger risken i statsskuldförvaltningen.

Målet är fr.o.m. den 1 januari 1999 att statens skuld skall förvaltas så att kostnaden för skulden långsiktigt minimeras samtidigt som risken i förvaltningen beaktas. Förvaltningen skall ske inom ramen för de krav penningpolitiken ställer.

Utvärderingen våren 1999

Skrivelsen

I skrivelsen 1998/99:104 utvärderar regeringen Riksgäldskontorets upplåning och skuldförvaltning under budgetåren 1993/94–1998. Årets utvärdering av Riksgäldskontoret avser förvaltning enligt den ansvarsfördelning och målformulering som var gällande t.o.m. 1998. Utvärderingen följer därför i stora drag de utvärderingar som tidigare gjorts i samband med regeringens budgetproposition.

Regeringen har i regleringsbrevet för Riksgäldskontoret för budgetåret 1998 fastställt att utvärderingen skall ske över rullande perioder av fem budgetår. Underlaget för utvärderingen har främst utgjorts av Riksgäldskontorets årsredovisningar.

Motionen

Med anledning av skrivelsen har *motion Fi44* väckts av Lars Tobisson m.fl. (m) vari yrkas att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om inriktningen av Riksgäldskontorets framtida arbete med upplåning på den inhemska hushållssparandemarknaden.

Utskottet

1 Principer och metoder för resultatutvärdering

Skrivelsen

I skrivelsen framhålls att riktmärkesportföljen inte fångar upp alla aspekter av Riksgäldskontorets förvaltning och att den därför har vissa svagheter som utvärderingsinstrument. Detta gäller främst på den inhemska nominella marknaden. Exempelvis fångas inte effekterna av marknadsvårdande åtgärder upp. Regeringen har trots bristerna behållit riktmärkesportföljen som utvärderingsinstrument under hela utvärderingsperioden. Detta innebär att inte alltför långtgående slutsatser bör dras med anledning av utvärderingens kvantitativa resultat.

Riksgäldskontoret kan besluta ändra den faktiska skuldens risknivå, t.ex. att minska skuldens refinansieringsrisk. Medför åtgärden exempelvis en högre förväntad kostnad skall detta uppvägas av en lägre risk. Verktyg för att väga kostnaden mot risken saknas emellertid i dag. Sådana åtgärder måste därför bedömas kvalitativt.

Finansutskottets ställningstagande

Utskottet anser att väl fungerande marknader för svenska statspapper kan bidra till att reducera de likviditets- och riskpremier som staten tvingas betala

för sina lån, vilket direkt påverkar kostnaderna för statsskulden. Marknadsvård är därför enligt utskottet ett naturligt inslag i strävandena att minimera de långsiktiga kostnaderna för statens upplåning. Väl fungerande och likvida finansiella marknader bidrar indirekt till att stärka samhällsekonomin genom att exempelvis underlätta kapitalförsörjningen till företag och privatpersoner.

I proposition 1997/98:154 om en ny ansvarsfördelning och beslutsordning för statens upplåning och förvaltning av statsskulden som låg till grund för riksdagens beslut om den nya beslutsordningen och målformuleringen gjorde regeringen emellertid bedömningen att det inte är lämpligt att statsskuldsvårdningen utöver kostnadsminimeringsmålet skall ha ett särskilt marknadsvårdsmål. En anledning till detta ansågs vara bl.a. att resultatet av marknadsvårdande insatser kan vara svårt att utvärdera. Att introducera ett marknadsvårdsmål skulle därtill försvåra styrningen av Riksgäldskontorets verksamhet eftersom två sidoordnade mål skulle komma att finnas. Dock bör Riksgäldskontoret, utan att åsidosätta kostnadsminimeringsmålet, ha möjlighet att främja de finansiella marknadernas funktion. I det fall Riksgäldskontoret bedömer att en marknadsvårdande operation ändå bör genomföras trots att den medför ökade kostnader för staten, bör Riksgäldskontoret begära särskilda medel för detta ändamål hos regeringen. Regeringen får därefter väga denna insats mot andra statliga insatser inom ramen för den sedvanliga statliga budgetprövningen.

Årets redovisning visar att det inte är enkelt att kvantifiera och bedöma värdet av de marknadsvårdande insatserna och att de kanske inte heller påverkar resultatet i förhållande till riktmärkesportföljen eftersom allmänna räntenivån förändras samtidigt. Utskottet vill dock mot denna bakgrund framhålla att det är angeläget att metoder utvecklas för att även värdera effekterna av marknadsvårdande insatser. I annat fall försvåras möjligheterna att göra utvärderingar av kostnadsminimeringsmålet.

Skälet till att resultatet vissa år blivit negativt sammanhänger med att kontoret valt att arbeta med en annan risknivå än den som kommer till uttryck i riktmärkesportföljen. Riksgäldskontoret beslutade således under 1995/96 att förlänga den faktiska statsskuldens löptid. Detta kan antingen ses som att kontoret inte delade uppfattningen att marknadsräntorna skulle fortsätta att sjunka och att det därför var kostnadsmässigt motiverat att förlänga skuldens löptid, eller att det inte var möjligt för kontoret att ge statsskulden samma sammansättning som riktmärkesportföljen. I sin årsredovisning säger kontoret att riktmärkesportföljen den aktuella perioden inte var replikerbar. I det sistnämnda fallet måste man dra slutsatsen att riktmärkesportföljen inte fungerar tillfredsställande varken som ett styr- eller uppföljningsinstrument. Det är därför angeläget att formerna för styrning utvecklas på så sätt att även risknivån beaktas. I enlighet med den nya ordningen bör det ankomma på regeringen att ange riktlinjer för skuldförvaltningen som även innefattar en riskavvägning. En lämplig ordning kan vara att regeringen, på förslag av Riksgäldskontoret som belyser konsekvenserna av olika risknivåer, fastställer riktlinjer för skuldförvaltningen inklusive riskavvägningar.

Bakgrund

Upplåningen och skuldförvaltningen på den inhemska nominella marknaden uppvisar sammantaget för hela perioden ett negativt resultat på ca 5,4 miljarder kronor.

Skrivelsen

I skrivelsen konstateras sammanfattningsvis att Riksgäldskontoret formellt ej har uppnått det uppställda målet för upplåningsverksamhet på den nominella marknaden i kronor. Under utvärderingsperioden har dock Riksgäldskontorets marknadsvårdande åtgärder bidragit till lägre räntenivåer och därmed lägre kostnader för statsskulden, vilket ej påverkat det uppmätta resultatet. Någon kvantifiering av dessa effekter är svåra att göra anför det i skrivelsen, och det går därför inte att konstatera om det negativa resultatet uppvägs av denna besparing. Vidare har kontoret vidtagit åtgärder som minskat refinansieringsrisken i statsskuldportföljen till priset av ett negativt resultat. I vilken mån det negativa resultatet uppvägs av en lägre risknivå är svårt att avgöra på grund av avsaknaden av verktyg för sådan analys. Av samma orsak är det vanskligt att bedöma Riksgäldskontorets beslut att förlänga riktmärkesportföljens löptid, vilket gjordes i samma syfte. Bedömningen av det kvantitativa resultatet försvåras dessutom av de brister som riktmärkesportföljen varit behäftad med. Det är därför enligt regeringen svårt att dra några bestämda slutsatser av det negativa resultatet.

Finansutskottets ställningstagande

Som framgått har upplåningen och skuldförvaltningen på den inhemska nominella marknaden uppvisat ett negativt resultat på ca 5,4 miljarder kronor. Därmed har Riksgäldskontoret formellt inte uppnått det av regeringen uppställda målet för denna verksamhet. Det finns, som framhålls i skrivelsen liksom i motionen Fi44 (m), emellertid skäl att beakta omständigheterna vid sidan av det uppställda målet. Under utvärderingsperioden har Riksgäldskontoret vidtagit marknadsvårdande åtgärder, vilka påverkat såväl riktmärkesportföljens kostnader som den faktiska skuldförvaltningen. Åtgärderna har enligt regeringens bedömning bidragit till en lägre allmän inhemsk räntenivå och därmed till lägre kostnader för statsskulden. Någon kvantifiering av åtgärdernas effekter är svår att göra, och det går därför inte att konstatera om det negativa resultatet uppvägs av denna besparing. Under perioden har även förlängning av skuldens löptid vidtagits i syfte att minska refinansieringsrisken i statsskuldportföljen, vilket medfört högre förväntade kostnader. Då verktyg saknas för att väga en ökning av förväntade kostnader mot en lägre risk anser regeringen att det är svårt att avgöra i vilken grad merkostnader för denna åtgärd uppvägts av en minskad risknivå. Det skall även noteras att riktmärkesportföljen för den inhemska nominella skulden varit behäftad med vissa svagheter som utvärderingsinstrument, något som regeringen i tidigare

utvärderingar påpekat, varför det enligt utskottet är svårt att dra några bestämda slutsatser av det negativa resultatet.

Som utskottet anför är det angeläget att metoder utvecklas för att kunna bedöma effekterna även av marknadsvårdande åtgärder. Med nuvarande ordning och ansvarsfördelning framgår inte om skälet till avvikelsen beror på ändrade bedömningar under året eller om Riksgäldskontorets styrelse har en annan uppfattning än den som kommer till uttryck i den faktiska skuldens sammansättning. En ändring i bedömningen av refinansieringsrisken bör enligt utskottet komma till uttryck i utformningen av riktmarkesportföljen eller framgå av de riktlinjer som regeringen fastställer.

3 Upplåningen på den internationella kapitalmarknaden

Bakgrund

Under budgetåren 1993/94–1998 har Riksgäldskontorets strategier baserade på den förväntade ränteutvecklingen gett ett positivt bidrag till resultatet på ca 5,1 miljarder kronor.

Skrivelsen

Regeringens sammantagna bedömning är att Riksgäldskontorets upplåning och skuldförvaltning på den internationella kapitalmarknaden har bedrivits framgångsrikt. Förutom att Riksgäldskontoret uppnått ett positivt resultat har kontoret dessutom presterat ett bättre resultat än de externa förvaltare som Riksgäldskontoret anlitat samtidigt som risktagandet varit lägre. Regeringen bedömer även att Riksgäldskontorets nyupplåning på den internationella kapitalmarknaden bedrivits ändamålsenligt. Avslutningsvis noteras att det inte ur resultatet går att utläsa om en annan riktmarkesportfölj skulle ha gett upphov till andra kostnader.

Finansutskottets ställningstagande

Skuldförvaltningen på den internationella kapitalmarknaden uppvisar ett positivt resultat på 5,3 miljarder kronor. Resultatet är här mer otvetydigt. Dels har Riksgäldskontoret en möjlighet att på de internationella marknaderna bedriva en aktiv förvaltning av skulden utan samma grad av hänsyn till marknadsvårdande åtgärder. Dels kan Riksgäldskontorets resultat jämföras med resultatet för de externa förvaltare som på uppdrag av kontoret förvaltar en mindre del av skulden. I denna jämförelse har Riksgäldskontoret uppnått ett bättre resultat samtidigt som den uppmätta risken varit lägre.

Utskottet delar således regeringens uppfattning att Riksgäldskontorets upplåning och skuldförvaltning på den internationella kapitalmarknaden har bedrivits framgångsrikt.

Bakgrund

Regeringens mål för Riksgäldskontorets upplåning genom realränteobligationer är att denna upplåning långsiktigt skall medföra en billigare finansiering än upplåningen på den nominella obligationsmarknaden. Beräkningar pekar på att Riksgäldskontorets totala upplåning via realränteobligationer sedan starten 1994 gett en besparing gentemot nominell upplåning på 4,9 miljarder kronor.

Skrivelsen

Regeringens sammantagna bedömning är att Riksgäldskontoret uppnått det av regeringen uppställda målet för upplåningen genom realränteobligationer. Regeringen anser att realränteobligationer fyller en viktig funktion i statens skuldportfölj. Regeringen anser det därför som viktigt att Riksgäldskontoret fortsätter arbetet med att utveckla denna marknad.

Finansutskottets ställningstagande

Utskottet delar regeringens uppfattning.

5 Upplåningen på den inhemska hushållsmarknaden

Bakgrund

Det av regeringen uppställda målet för upplåningen på den inhemska hushållsmarknaden är att kostnaden för denna upplåning under en femårsperiod skall understiga kostnaden för den alternativa upplåningen på den nominella värdepappersmarknaden i kronor. Under de fem senaste budgetåren har upplåningen på hushållsmarknaden medfört ca 1,7 miljarder kronor lägre kostnader jämfört med upplåning genom statsobligationer och statsskuldväxlar. Under 1998 visar en motsvarande jämförelse att hushållsupplåningens kostnader blev 195 miljoner kronor lägre. Riksgäldskontoret har därmed uppnått regeringens mål. Enligt regleringsbrevet skall dock även kostnaden för varje enskilt instrument understiga kostnaden för den alternativa upplåningen. De utestående volymerna i lånen på den inhemska hushållsmarknaden har dock under de senaste åren minskat kraftigt. Följden har blivit en lägre lönsamhet i absoluta tal. De minskade volymerna beror i huvudsak på avvecklingen av allemansspar, men även på att Riksgäldskontorets marknadsandel på hushållsmarknaden minskat. Kostnaderna för Riksgäldskonto och Riksgäldsspar har de senaste åren legat över kostnaderna för den alternativa inhemska upplåningen, vilket framgår av nedanstående tabell.

Tabell. Hushållsuplåningens resultat fördelat på respektive sparform under budgetåren 1993/94–1998.

1998/99:FiU26

Miljoner kronor.

	1993/94	1994/95	1995/96	1997	1998	Totalt
Allemansspar	352	242	253	102	34	983
Premieobligationer	56	43	126	245	186	656
Riksgäldskonto	10	85	-11	-2	0	82
Riksgäldsspar				-20	-25	-45
Totalt	418	370	368	325	195	1 676

Skrivelsen

Sammanfattningsvis bedömer regeringen att förutsättningar finns för att Riksgäldskontoret i framtiden skall kunna bedriva en kostnadseffektiv och lönsam verksamhet inom hushållsuplåningen. Ytterst är emellertid Riksgäldskontorets förmåga att identifiera kundernas efterfrågan och möta denna som skapar förutsättningar för en framtida positiv utveckling. Inte minst ur perspektivet att det inom de närmaste åren förfaller stora belopp av såväl premieobligationer som Riksgäldsspar är det av vikt att Riksgäldskontoret kan vidmakthålla sin position på sparmarknaden. Regeringen finner det därför angeläget att Riksgäldskontoret fullföljer den påbörjade satsningen på att återvinna marknadsandelar på hushållsmarknaden genom att aktivt bearbeta marknaden.

Motionen

I *motion Fi44* av Lars Tobisson m.fl. (m) ifrågasätts Riksgäldskontorets hushållsuplåning och regeringens ambitioner att Riksgäldskontoret skall satsa på att återvinna marknadsandelar på hushållsmarknaden. Denna upplåning är enligt motionärerna svår att bedriva utan betydande marknadsföringsinsatser och utan ett eget kundnära kontorsnät. Det skulle enligt motionärerna vara en olycklig och principiellt tveksam utveckling. Riksgäldskontoret bör inte utveckla nya sparinstrument riktade till den konkurrensutsatta hushållssparmarknaden. Riksgäldsspar bör därför avvecklas.

Finansutskottets ställningstagande

Även om Riksgäldskontorets kostnader för den totala hushållsuplåningen under perioden blivit lägre än kostnaden för den alternativa upplåning på den inhemska nominella marknaden måste utskottet konstatera att ansträngningarna att bibehålla det hushållssparande som skedde i Allemanssparandet inte har lyckats. Riksgäldskontoret, som saknar en egen lokal kontorsorganisation, har inte lyckats konkurrera med bankerna och andra sparformer på hushållsmarknaden. Genom att etablera och utveckla nya former för kundkontakter via telefon och Internet som inte kräver samma lokala kontorsverksamhet borde det emellertid vara möjligt för Riksgäldskontoret att kunna konkurrera på hushållsmarknaden. Det är därför inte uteslutet att Riksgälds-

kontoret kan komma att återta marknadsandelar på hushållsmarknaden. Dock bör liksom hittills det långsiktiga målet för varje upplåningsform på hushållsmarknaden vara att uppnå kostnadsbesparingar i förhållande till kontorets alternativa upplåningsformer på penning- och obligationsmarknaden. Med det anförda avstyrker utskottet motion Fi44 (m).

6 Sammantagen bedömning

Skrivelsen

De operationella verksamhetsmålen för upplåningen och statsskuldsförvaltningen på den inhemska nominella respektive internationella kapitalmarknaden är att de faktiska kostnaderna under en femårsperiod skall understiga riktmärkesportföljernas kostnader. Under de senaste fem budgetåren har de sammanlagda kostnaderna för dessa marknader (som omfattar fem och ett halvt kalenderår) varit i stort sett identiska med riktmärkesportföljernas kostnader. Som tidigare framgått skiljer sig resultatet dock mellan de två delmarknaderna.

Med reservation för de svårigheter som föreligger i bedömningen av resultatet inom upplåningen på den inhemska nominella marknaden finner regeringen att Riksgäldskontoret sammantaget uppfyllt det uppställda effektmålet att långsiktigt minimera kostnaden för statsskulden inom ramen för penningpolitikens krav.

I skrivelsen konstateras att under utvärderingsperioden har det funnits goda förutsättningar att genomföra statsskuldspolitiken utan att penningpolitiken påverkats. Regeringen avstår därför från en kvantitativ utvärdering av i vilken mån den penningpolitiska restriktionen påverkat statsskuldspolitiken.

Finansutskottets ställningstagande

Finansutskottet gör i allt väsentligt samma bedömningar som regeringen i utvärderingen av Riksgäldskontorets upplåning och skuldförvaltning under budgetåren 1993/94–1998. Utskottet konstaterar att det inte är alldeles enkelt att dra entydiga slutsatser främst med hänsyn till de problem som föreligger vid en bedömning av resultatet inom upplåningen på den inhemska nominella marknaden. Enligt utskottet kommer den nya modell för statsskuldsförvaltningen som infördes den 1 januari 1999 att successivt skapa bättre förutsättningar för en utvärdering av Riksgäldskontorets upplåning och statsskuldsförvaltningens resultat. Till detta bidrar såväl den ändrade målformuleringen som det helhetsperspektiv som präglar den nya modellen.

Hemställan

Utskottet hemställer

1. beträffande *principer och metoder för resultatutvärdering* att riksdagen godkänner vad utskottet anför,

2. beträffande *upplåningen på den inhemska nominella marknaden*
att riksdagen godkänner vad utskottet anför,
3. beträffande *upplåningen på den internationella kapitalmarknaden*
att riksdagen godkänner vad utskottet anför,
4. beträffande *upplåningen på den inhemska marknaden för realränteobligationer*
att riksdagen godkänner vad utskottet anför,
5. beträffande *upplåningen på den inhemska hushållsmarknaden*
att riksdagen med avslag på motion 1998/99:Fi44 godkänner vad utskottet anför,
- res. (m, kd, c, fp)*
6. beträffande *sammantagen bedömning av upplåning och skuldförvaltning 1993/94–1998*
att riksdagen till följd av vad utskottet ovan anför och hemställt med godkännande lägger regeringens skrivelse 1998/99:104 till handlingarna.

Stockholm den 25 maj 1999

På finansutskottets vägnar

Jan Bergqvist

I beslutet har deltagit: Jan Bergqvist (s), Mats Odell (kd), Bengt Silfverstrand (s), Lisbet Calner (s), Lennart Hedquist (m), Sonia Karlsson (s), Carin Lundberg (s), Siv Holma (v), Per Landgren (kd), Anna Åkerhielm (m), Matz Hammarström (mp), Lena Ek (c), Karin Pilsäter (fp), Gunnar Axén (m), Jörgen Andersson (s), Lars Bäckström (v) och Bo Lundgren (m).

**Upplåningen på den inhemska hushållsmarknaden (mom. 5)
(m, kd, c, fp)**

Mats Odell (kd), Lennart Hedquist (m), Per Landgren (kd), Anna Åkerhielm (m), Lena Ek (c), Karin Pilsäter (fp), Gunnar Axén (m) och Bo Lundgren (m) anser

dels att finansutskottets ställningstagande i avsnitt 5 Upplåningen på den inhemska hushållsmarknaden bort ha följande lydelse:

Riksgäldskontorets sammantagna upplåning från hushållen uppgick vid årsskiftet 1998 till 69,6 miljarder kronor. Det utgör endast en liten del av den totala skuldmassan, strax under 5 %. Merparten av hushållsupplåningen utgörs av premieobligationer (runt 60 miljarder kronor). Efter det att riksdagen avskaffat den sista delen av skattegynnade sparregler för Riksgäldskontorets hushållsupplåning har kontorets marknadsandelar på hushållslånemarknaden sjunkit.

Riksgäldskontoret har svårigheter att utan betydande marknadsföringsinsatser och ett eget kundnära kontorsnät bedriva upplåning från hushållen. I sin strävan att upprätthålla en större andel av hushållsmarknaden tvingas Riksgäldskontoret i frånvaro av skattefördelar styra över mer resurser till marknadsföring. Detta skulle enligt utskottet vara en både olycklig och principiellt tveksam utveckling.

Upplåningen på den inhemska hushållsmarknaden är lönsam – enligt de definitioner som används i skrivelsen – endast därför att premieobligationsandelen är så stor. Upplåningen via Riksgäldsspar sker, som framgår av skrivelsen, till en högre kostnad än för den alternativa upplåningen på inhemska marknaden. Utskottet anser därför att Riksgäldskontoret inte bör utveckla nya sparinstrument riktade till den konkurrensutsatta hushållssparandemarknaden och att Riksgäldsspar bör avvecklas.

Vad utskottet anfört med anledning av motion Fi44 (m) bör riksdagen som sin mening ge regeringen till känna.

dels att utskottets hemställan under 5 bort ha följande lydelse:

5. beträffande *upplåningen på den inhemska hushållsmarknaden*
att riksdagen med anledning av motion 1998/99:Fi44 som sin mening
ger regeringen till känna vad utskottet anfört,

Sammanfattning.....	1
Regeringens skrivelse	1
Motionen.....	1
Bakgrund	2
Ny beslutsmodell	2
Ändrad målformulering	2
Utvärderingen våren 1999.....	3
Skrivelsen.....	3
Motionen	3
Utskottet	3
1 Principer och metoder för resultatutvärdering.....	3
Skrivelsen.....	3
Finansutskottets ställningstagande	3
2 Upplåningen på den inhemska nominella marknaden.....	5
Bakgrund.....	5
Skrivelsen.....	5
Finansutskottets ställningstagande	5
3 Upplåningen på den internationella kapitalmarknaden	6
Bakgrund.....	6
Skrivelsen.....	6
Finansutskottets ställningstagande	6
4 Upplåningen på den inhemska marknaden för realränteobligationer.....	7
Bakgrund.....	7
Skrivelsen.....	7
Finansutskottets ställningstagande	7
5 Upplåningen på den inhemska hushållsmarknaden.....	7
Bakgrund.....	7
Skrivelsen.....	8
Motionen	8
Finansutskottets ställningstagande	8
6 Sammantagen bedömning	9
Skrivelsen.....	9
Finansutskottets ställningstagande	9
Hemställan	9
Reservation	11
Upplåningen på den inhemska hushållsmarknaden (mom. 5) (m, kd, c, fp).....	11